

ПУТЕВИМА ФРАНКОФИЛИЈЕ И ФРАНКОФОНИЈЕ

(*Француске студије данас. Традиција и модерност (2015) / Études françaises aujourd'hui. Tradition et modernité (2015)*, зборник радова. Ур. Селена Станковић и Нермин Вучељ. Ниш: Филозофски факултет Универзитета у Нишу, 2016, стр. 492)

Међународни годишњи научни скуп *Француске студије данас (Les Études françaises aujourd'hui)* бележи традицију дугу готово једну деценију у Србији. Филозофски факултет Универзитета у Нишу, односно његов Департман за француски језик и књижевност био је по први пут домаћин тог реномираног скупа 13. и 14. новембра 2015. године када су се у Нишу окупили бројни професори универзитета, истраживачи, сарадници и докторанди из области друштвено-хуманистичких наука којима су уже научне области француски језик (лингвистика), француска и франкофона књижевност или дидактика (методика наставе француског језика). Филозофски факултет у Нишу угостио је педесет шест учесника из седам различитих земаља: Француске, Туниса, Пољске, Хрватске, Босне и Херцеговине, Македоније и Србије. Током два дана интензивног и продуктивног рада учесници су имали прилике да под радним називом скупа *Традиција и модерност* изнесу своја саопштења и развију плодну дискусију о односу традиционалних и модерних приступа из области којима се баве и то из различитих углова и са више научно-методолошких аспеката. Скуп је организован уз помоћ Амбасаде Републике Француске у Београду (Ambassade de France à Belgrade), Француског института у Србији (Institut français de Serbie) и Канцеларије за централну и источну Европу при Универзитетској агенцији за франкофонију (Bureau Europe central et orientale de l'Agence Universitaire de la Francophonie).

У основи интердисциплинарни и интеркултурни карактер скупа *Француске студије данас. Традиција и модерност (2015)* умногоме даје значајан допринос традиционално добро развијеним

француско-српским књижевним и културним везама, јер се поставља као стожер одржавања савременог полифоног и мултимедијалног дијалога две културе. Уз то, франкофилни и франкофонски дух овог скупа сведочи о исто таквом карактеру југоисточне Србије са центром у Нишу где је 2012. године, као круна учења и подучавања француског језика на том простору, основан Департман за француски језик и књижевност. Тако су после Београда, Новог Сада и Крагујевца *Француске студије данас* успешно започеле своју традицију и у граду Нишу чиме је најзад постављен и четврти угаони камен српске културе у француском контексту.

Зборник радова са осмог по реду међународног скупа *Француске студије данас. Традиција и модерност (2015)* обједињује тридесет и седам чланака који су груписани у три веће целине: I. *Лингвистичка истраживања (Études linguistiques)*, II. *Књижевна истраживања (Études littéraires)* и III. *Дидактичка истраживања (Études didactiques)*. Свака целина подељена је у мање тематске блокове који илуструју богатство и плуралитет релевантних приступа одређеној материји.

У првом тематском блоку *Лингвистичких истраживања* „Синтакса: трансверзална проблематика“ Нели Фло (Nelly Flaux) разматра псеудо-релативне реченице у француском језику, Маргарита Велевска и Мира Трајкова испитују директне упитне конструкције у француском и македонском језику, Татјана Самарџија Грек се бави семантизмом и функцијом француског партиципа презента у књижевним и научним текстовима, а Тијана Ашић и Милана Додиг пореде модалне глаголе *морати (devoir)* и *моћи (pouvoir)* у француском и српском језику. У другом блоку „Језици у контакту и лингвистичке позајмице“ Снежана Гудурић прати избор лексема и поступке адаптације англицизама у француском и српском језику, Мирјана Алексоска Чкатроска истражује преносење социокултуролошких представа путем лингвистичког позајмљивања, Витолд Учечек (Witold Ucherek) представља вокалске варијанте предлога у пољско-француским реченицама, Иван Јовановић пореди опсцену фразеологију у француском и српском језику, док Зоран Николовски разматра лексичке позајмљенице из енглеског у француском језику економске струке. У последњем

сегменту „Традуктологија: традиција, модерност и еволуција“ Ненад Крстић нас упознаје са великим фазама превођења религиозних и књижевних текстова у функцији развоја српског језика, Ирина Бабамова се бави превођењем Сенгорове поезије из постколонијалне перспективе, а Светлана Јакимовска се усредсређује на превођење традиционалног и модерног у роману *Вештица* савременог македонског писца Венка Андоновског.

У првом тематском блоку *Књижевних истраживања* под насловом „Франкофонија, рецепција и наративност“ Елисавета Поповска ставља у фокус циклус романа „Балканска сага“ македонског писца Луана Старове и његову рецепцију у Француској. Весна Цакелић нас детаљно упознаје са наставом франкофоних књижевности југа у Србији, Амелија Коста да Силва (Amelia Costa da Silva) испитује улогу франкофилског духа у развоју португалског модернистичког покрета, Зејнеб Гедахем (Zeineb Ghedhahem) са аспекта естетике хетерогености и теорије о интертекстуалности приступа *Порк-епиковим мемоарима* француског писца конгоанског порекла Алена Мабанкуа, а Владимир Ђурић осветљава интертекстуални дијалог између прве српске филозофкиње Ксеније Атанасијевић и (пост)модерних француских филозофа какви су Емануел Левинас, Жак Дерида и Пол Рикер. У другом тематском блоку „Митови, поетике, рефлексije“ Сања Бошковић Данојлић испитује поетику античког мита у Жидовом *Лоше окованом Прометеју*, Жан Марк Веркрис (Jean-Marc Vercruisse) анализира интертекстуалност мита о потопу на примеру Ле Клезиоовог романа *Потоп*, Марија Џунић Дрињаковић прати савремену фантастику између традиционалног и модерног, док Диана Поповић то исто чини на примеру Жиродуовог *Тројанског рата*. У последњем одељку „Од класицизама до модернизама: појмови и емоције“ Снежана Петрова нас проводи кроз еволуцију у изражавању осећајности и осећања у француској књижевности, Радана Лукајић се бави проблематиком аутобиографског писања, Нермин Вучељ анализира песнички израз „оне прећуткиване љубави“ у шансони, Жељка Јанковић коментарише спацијална и гинеокритичка тумачења романа *Принцеза де Клев*, а Ања Бундало показује модерност и актуелност романа *Опасне везе* који представља фокусно огледало епохе просвећености.

У првом одељку *Дидактичких истраживања* „Настава француског као страног језика (FLE) између традиције и модерности“ Мира Трајкова се бави питањем наставника француског језика чији

се образовни контекст у модерном свету континуирано и брзо мења. Енрике Пинеиро Алвес (Henrique Pinheiro Alves) испитује домете наставе књижевности путем видео-конференције у оквиру француског као страног језика, Ив Борде (Yves Bordet) и Драгана Банковић Ђукић разматрају примену дигиталног пројекта Доксилог (Doxilog) на француски језик, Наташа Игњатовић и Весна Симовић истражују стереотипне слике код студената француског језика и књижевности, док Александра Војводић и Милена Милановић указују на значај игре као лудичког принципа у настави француског језика на раном узрасту. У другом и последњем сегменту „Француски на универзитетском нивоу (FOU): писмени и усмени“ Љиљана Ђурић оцртава могуће перспективе у учењу француског језика на универзитету и указује на значај интеркултурне медијације. Селена Станковић и Јелена Јаћовић анализирају граматичке грешке србофоних студената у преводу са српског на француски језик, Јелена Ристановић Купрешак и Марион Гувјак (Marion Gouviac) осврћу се на писмену продукцију у средњошколској настави у Републици Српској, Реа Лујић проучава ефекте интегрисане дидактике код хрватских ученика француског као страног језика, и на крају Бранко Ракић представља рад на прозодији француског језика у настави са србофоним студентима.

Из овог резимираног приказа зборника може се уочити изузетна разноврсност обрађених тема као и формалних поступака којима се аутори служе у савременим француским студијама. Та разноврсност и нијансираност на тематско-мотивском и структурном плану указује на комплексност и полифоност материје какви су језик, књижевност, култура и дидактика чија је природа у бити динамичка, те стога и захтева флексибилније и увек другачије приступе.

Када је реч о односу традиције и модерности, наше *Француске студије данас* показују да је традиција незаобилазни репер за свако модерно изучавање, јер је она, како се показало, вишестепено и трајно интегрисана у наш савремени тренутак. Поред тога, и сама традиција је некад била „модерна“, те стога увек заслужује достојну пажњу истраживача који се баве дијахронијским пресецима. Тако су у лингвистичким истраживањима зборника традиција и модерност сагледани на синтаксичкој, морфолошкој и семантичкој равни, на дискурзивном и стилистичком плану, са аспекта лингвистичке

размене и билингвалности или у оквирима лексикологије, лексикографије, фразеологије и традуктологије. Књижевна истраживања су, преко концепата франкофоније, рецепције, наративности и емоционалности, мита и поетике, уобичајених термина „класично“ и „модерно“, показала ваљаност и релевантност модерних књижевно-критичких појмова и проседеа у приступању како старијим тако и нама савременим текстовима. Теоријска и емпиријска дидактичка истраживања у области универзитетског као и раног учења француског као страног језика, дала су значајан допринос савременој пракси учења и подучавања француског језика уз имплицитну назнаку да модерна настава свакако треба и мора да прати динамику промене образовног контекста, али да се неке традиционалније, проверене основе образовног система морају очувати у том окружењу брзе и континуиране промене.

Велики број студија из овог зборника је упоредног карактера где су први члан поређења наравно француски језик, књижевност или култура, а други члан су најчешће језик, књижевност и култура из које аутор потиче. Отуда се често срећу савремени термини прегнантни значењима и смисловима као што су интертекстуалност и интеркултуралност, дијалог култура и културна медијација, културна размена, трансфер и рецептивност, хетерогеност и полифоност, плуралитет, усмена и писмена полиглосија, интерпретативна амбивалентност и сл. На тај начин, овај зборник радова не само да доприноси учвршћивању француско-српских књижевних и културних веза, већ пружа продубљени увид у сложене односе идентитета и алтеритета, односно сагледавање „велике“ стране културе и цивилизације у контексту своје, релативно „мале“ културе (овде: српске, хрватске, босанске, пољске и тунижанске) која трпи, прима и трансформише емисиону моћ такозване „велике“ културе каква је француска. Тај процес се одвија на најразличитијим нивоима које „француске студије данас“ минуциозно анализирају, а које смо горе таксативно навели.

Ако према Бахтиновим речима свако поређење представља *разумевање*, онда свакако да интернационални карактер овог зборника отворено доприноси разумевању нашег полифоног и интеркултурног идентитета који, треба рећи, остаје национални, али постаје „интернационално“ освешћенији и пријемчивији за дијалог са другим културама. Уз то, разумевањем полифоније нашег

идентитета ми боље и квалитетније разумемо не само себе саме, већ и друге, то јест комплекс алтеритета других култура. То компаративно разумевање је, чини нам се, најбољи пут за одржавање не само научних, језичких и књижевно-уметничких, већ и *етичких* веза са другима, чувајући притом своје националне и локалне особености. Зборник *Француске студије данас 2015* верно подржава и афирмише тај финални циљ коме треба да тежи свака култура, а то су висока култивисаност и отвореност видика. Стога је Департман за француски језик и књижевност Филозофског факултета у Нишу посебно почаствован и поносан што је после само три године од оснивања постао саставни део те интердисциплинарне и интеркултурне праксе која се креће етичким путевима франкофилије и франкофоније у Србији.

Владимир З. Ђурић*
Универзитет у Нишу
Филозофски факултет
Департман за француски језик и књижевност

* vladimir.djuric@filfak.ni.ac.rs